

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
РеВ2 1353/2017
26.09.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Зоране Делибашић, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милена Милутинов адвокат из ..., против туженог ББ, чији је пуномоћник Милан Ивошевић адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2253/16 од 20.02.2017. године, у седници већа одржаној дана 26.09.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2253/16 од 20.02.2017. године - одлука садржаних у другом и трећем ставу изреке.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви странака за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 472/2016 од 18.05.2016. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев. Ставом другим изреке, поништено је решење туженог ББ бр. ../. од 15.08.2011. године о отказу уговора о раду тужиље АА. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да накнади тужилји штету због незаконитог отказа и уместо враћања на рад исплати износ од 925.019,55 динара са затезном каматом од дана пресуђења до исплате, у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде, док је тужбени захтев за накнаду штете због незаконитог отказа а уместо враћања на рад преко досуђеног износа до траженог износа од 2.616.618,24 динара и захтев за исплату затезне камате од 14.10.2015. године до дана пресуђења одбијен. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да надокнади тужилји штету због незаконитог отказа у виду изгубљене зараде у периоду од 01.09.2011. године до 30.04.2015. године у новчаним износима наведеним у овом ставу изреке за сваки месец у означеном периоду са затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума па до исплате, као и да за тужилју на наведене износе уплати доприносе за обавезно социјално осигурање код надлежних установа за обавезно социјално осигурање,

све у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде под претњом принудног извршења. Ставом петим изреке, делимично је усвојен захтев из противтужбе. Ставом шестим изреке, обавезана је тужила да исплати туженом износ од 1.029.461,03 динара са затезном каматом од дана пресуђења до исплате у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде под претњом принудног извршења, док је противтужбени захтев туженог за исплату затезне камате на означени износ од 23.08.2011. године до дана пресуђења одбијен. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да накнади тужили парничне трошкове у износу од 442.850,00 динара са затезном каматом од дана пресуђења до исплате у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде под претњом принудног извршења. Ставом осмим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду парничних трошкова.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2253/16 од 20.02.2017. године, ставом првим изреке, делимично је преиначена у одбијајућем делу противтужбеног захтева пресуда Основног суда у Новом Саду П1 472/16 од 18.05.2016. године и обавезана тужила да накнади туженом трошкове парничног поступка у износу од 146.289,00 динара у року од осам дана. Ставом другим изреке, одлучено је да се у осталом одбија жалба и потврђује пресуда у делу којим је усвојен тужбени захтев и одбијен противтужбени захтев. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужила је поднела одговор на ревизију туженог.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. Закона о парничном поступку (ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Ревизијом се посебно не указује на постојање других битних повреда одредаба парничног поступка из става 2. наведеног члана, које су у члану 407. став 1. тачка 2. тог закона предвиђене као разлог за овај ванредни правни лек.

Према утврђеном чињеничном стању, послове сарадника услуге са клијентима у филијали тужене ... у ... обављала су три извршиоца - тужила (VII степен стручне спреме), ВВ (IV степен стручне спреме) од 01.06.2009. године и ГГ (VI степен стручне спреме) од 01.12.2010. године. Непосредни руководилац била им је ДД са којом је тужила била у завади. Управни одбор тужене је 24.06.2011. године донео предлог Програма решавања вишка запослених који је достављен на мишљење репрезентативном синдикату код туженог и Националној служби за

запошљавање. Одлуком о усвајању пречишћеног текста Правилника о систематизацији радних места од 11.07.2011. године у филијали тужене у ... предвиђена су два радна места сарадника за услуге са клијентима. Програмом решавања вишка запослених од 20.07.2011. године број извршилаца на радном месту сарадника за услуге са клијентима у означеној филијали смањен је за једног извршиоца. Овим актом предвиђено је да ће главни критеријум за смањење броја извршилаца бити резултати рада који су утврђени на основу образложене оцене надлежних руководилаца, на бази квалитета обављеног посла, самосталности у раду и иновација, ефикасности рада, односа према раду, радним задацима и средствима рада, као и да тужена нема могућности за ново запошљавање лица којима престане потреба за радом код другог послодавца, њихов премештај у ... ни примену мера преквалификације или доквалификације.

Директор за људске ресурсе тужене ... је у марту 2011. године донео инструкцију за оцењивање запослених којом је, између осталог, прописано да оцењивање треба да буде објективно, доследно, непристрасно, искрено и аргументовано, као и да ће образложена оцена у складу са том инструкцијом бити основни критеријум за одређивање запослених за чијим је радом престала потреба у случају технолошких, економских и организационих промена. Оцењивање тужиље и других запослених на пословима стручног сарадника за услуге са клијентима у Филијали ... извршено је 15.06.2011. године, а оцењивање је вршено за период јун 2010. - јун 2011. године. Тужиља је оцењена генералном оценом 1 - незадовољава захтевима посла и не постиже резултате, уз образложење да је таква оцена дата не по захтевима посла и постигнутим резултатима већ по другим критеријумима и мерилима, из разлога који су наведени у прилогу оцене. По посебним ставкама тужиља је добила оцену 1 за успостављање складних односа са колегама и претпостављенима; оцену 2 за познавање посла у смислу карактеристика производа, услова пословања и пословних процедура, професионално понашање и поштовање према клијентима и предлагање решења за проблеме са којима се може сусрести током извршења радних задатака; оцену 3 за одговорно извршавање радних задатака са минималним бројем грешака; оцену 4 за испуњавање радних циљева и успешно остваривање посебних радних задатака и допринос остварењу годишњих циљева организационог дела и оцену 5 за поштовање тајности и поверљивости података, самостално обављање послова и могућност рада без сталног надзора, ефикасно обављање предвиђеног обима посла у дефинисаном временском периоду, способност самоконтроле приликом критичних ситуација и преузимање активне улоге у привлачењу нових клијената. У прилогу генералне оцене наведено је да тужиља има велики распон оцена по задатим критеријумима и да има потенцијал за развој и напредовање, али да има друге негативне особине које озбиљно утичу на рад целе филијале. Због тога се њен непосредни руководилац изјаснио да не жели таквог радника у свом тиму, као и да њено сазнање како је тужиља о њој писала писма упућена руководећим органима ... није утицало на дату оцену тужиље као конфликтне личности и особе која није подобра, нити спремна за тимски рад. Тужиљину оцену су, поред њеног непосредног руководиоца, потписали директор филијале и регионални менаџер тужене. Запослена ВВ оцењена је генералном оценом 4 - постиже изузетне

результате, а запослена ГГ генералном оценом 3 - задовољава захтевима посла и остварује просечне резултате. Решењем туженог од 15.08.2011. године тужилји је отказан уговор о раду као технолошком вишку и исплаћена јој је отпремнина у износу од 1.029.461,03 динара.

Тужилја је била стручнија од друге две запослене на истим пословима и имала је већа знања и способности за обављање послова. Она је прва отпочињала послове на новим програмима, позивале су је колеге из других филијала и од ње тражиле савете и била је одређена за запосленог у групи за подршку имплементације програма Т24 на нивоу целе Тужилја је била коректна у односима са колегама и клијентима, против ње никада није вођен дисциплински поступак нити јој је изречена дисциплинска санкција.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилном применим материјалног права одлучили о тужилјином захтеву за поништај решења о отказу уговора о раду.

Одредбом члана 179. тачка 9. Закона о раду, важећег у време када је донето оспорено решење, било је прописано да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца, и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Поступак отказа уговора о раду у случају вишка запослених регулисан је наведеним законом и исти подразумева: доношење Програма решавања вишка запослених (члан 153); дужност послодавца да, пре доношења Програма, у сарадњи са репрезентативним синдикатом и републичком организацијом надлежном за запошљавање предузме одговарајуће мере за ново запошљавање вишка запослених (члан 154); обавезу послодавца да предлог Програма достави репрезентативном синдикату и републичкој организацији надлежној за запошљавање најкасније осам дана од дана утврђивања предлога Програма, ради давања мишљења (члан 155. став 2); обавезу послодавца да размотри и узме у обзир предлоге републичке организације надлежне за запошљавање и мишљење синдиката, и да их обавести о свом ставу у року од осам дана (члан 157. став 3).

Тужена је у конкретном случају донела Програм решавања вишка запослених којим је предвидела смањење броја извршилаца на радном месту сарадника за услуге са клијентима у Филијали ..., претходно предлог тог Програма доставила репрезентативном синдикату и Националној служби за запошљавање и узела у обзир њихово мишљење, односно предлоге. Међутим, како су то и нижестепени судови, оценом свих изведених доказа правилно закључили, поступак оцењивања тужилје није спроведен објективно и непристрасно како то налаже инструкција за оцењивање запослених из марта 2011. године. На недостатак у објективности оцењивања тужилје указује не само нелогичност у оценама датим по одређеним појединачним мерилима - оцена 2 за познавање

посла у смислу карактеристика производа, услова пословања и пословних процедура, у односу на оцену 5 за самосталност у обављању послова и могућност рада без сталног надзора, односно ефикасно обављање предвиђеног обима посла у дефинисаном временском периоду, већ и образложење да је најнижа генерална оцена тужилица дата не по захтевима посла и постигнутим резултатима него по другим критеријумима који су наведени у предлогу оцене. Критеријуми наведени у том прилогу су, и по мишљењу Врховног касационог суда, субјективна оцена тужилиног непосредног руководиоца која тужилу сматра неподобном за тимски рад из других разлога (оцена 1 тужилица је дата само за успостављање складних односа са својим колегама и клијентима). Закључак нижестепених судова о субјективности оцене по том мерилу потврђују чињенице утврђене изведеним доказима - да је тужила била коректна у односима са колегама и клијентима, да је пружала стручну помоћ и колегама из других филијала тужене ... и да против ње није вођен дисциплински поступак и изрицана дисциплинска мера.

Осим тога, инструкцијом о оцењивању која је коришћена у поступку смањења броја запослених предвиђено је да је, у случају запосленог који на пословима на којима се оцењује ради краће од годину дана, потребна и оцена ранијег руководиоца. У овом случају оцењивање три запослена на пословима стручног сарадника за услуге са клијентима вршена је у периоду од јуна 2010. године до јуна 2011. године. У том периоду ове послове обављале су тужила и запослена ВВ. Међутим, запослена ГГ је те послове обављала од 01.12.2010. године, дакле краће од годину дана, а за цео период оцењивао ју је само непосредни руководиоца под чијим је надзором радила седам месеци, док недостаје оцена њеног ранијег руководиоца.

Изјављеном ревизијом, по налажењу Врховног касационог суда, неосновано се оспорава правилност примењеног материјалног права. Кључно становиште ревидента је да се судови не могу упуштати у оцену правилности извршеног оцењивања резултата рада, већ је њихова дужност само да цене законитост у раду послодавца, односно да ли су за примену конкретног отказног разлога били испуњени услови прописани члановима 153-160 Закона о раду. По схватању Врховног касационог суда, примена критеријума за утврђивање вишка запослених битно утиче на законитост акта о отказу уговора о раду из тог законског разлога, па су зато судови овлашћени да се упуштају у оцену правилности њихове примене, поготово ако се успешност у раду заснива на нечијој субјективној оцени. У супротном, ако би се улога суда свела само на контролу процедуре утврђивања вишка запослених, изгубио би се смисао и сврха заштите права запослених на рад.

Последица поништаја решења о отказу уговора о раду је накнада штете због изгубљене зараде и накнаде штете уместо враћања за рад, у складу са чланом 191. став 1. и 4. Закона о раду.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Тужена није успела у поступку по ревизији и зато нема право на накнаду трошкова тог поступка, док трошкови тужиље за одговор на ревизију, по цени Врховног касационог суда, нису били нужни за вођење ове парнице. Због тога је применом члана 165. став 1. у вези чланова 153. став 1. и 154. ЗПП одлучено као у другом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић